

Exam. Code : 103203

Subject Code : 1131

B.A./B.Sc. 3rd Semester
SOCIOLOGY (Society in India)

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

Note :—(1) ALL questions carry equal marks.

(2) Candidates are required to attempt five questions selecting at least one question from each Section. The fifth question may be attempted from any Section.

SECTION-A

1. How Indian Constitution acknowledges socio-cultural diversity in India and balances regional aspirations and national unity ?
2. Is class in India akin to caste in Indian society ? Discuss.

SECTION-B

3. Are communal problems in India because of politicisation of religion ? Discuss.
4. What are the differences between sex and gender ? Give a brief account of social movements addressing gender equality in India.

SECTION-C

5. How do we define a joint family ? Discuss the social forces that are changing traditional family structure in India.
6. Can we say that rising divorce rates in India is indicative of dilution of marriage as an institution in India ? Discuss.

SECTION-D

7. Can we consider Indian Village as 'little republic' ?
8. How do we define a tribe ? Can we consider tribals in India as 'backward' Hindus ? Comment.

(Punjabi Version)

- ਨੋਟ :— (1) ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅੰਕ ਹਨ।
(2) ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਭਾਗ-ੳ

1. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਸਭਿਅਤਾ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਖੇਤਰੀ ਇਸ਼ਾਵਾਂ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਿਵੇਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ?
2. ਕੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਰਗ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-ਅ

3. ਕੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਧਰਮ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤੀਕਰਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਹਨ ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

4. ਲਿੰਗ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਵਿਚਕਾਰ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹਨ ? ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਿੰਗਕ ਬਰਾਬਰੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਲੇਖਾ ਜੋਖਾ ਦਿਉ।

ਭਾਗ-ੲ

5. ਅਸੀਂ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ? ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਵਾਇਤੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੰਰਚਨਾ ਨੂੰ ਬਦਲ ਰਹੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਤਾਕਤਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
6. ਕੀ ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੈਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਰਹੀਆਂ ਤਲਾਕ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਹਨ ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-ੳ

7. ਕੀ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤੀ ਪਿੰਡ ਨੂੰ 'ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਗਣਤੰਤਰ' ਮੰਨ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ?
8. ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਜਨਜਾਤੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ? ਕੀ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ 'ਪਿਛੜੇ' ਹਿੰਦੂ ਮੰਨ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ? ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋ।

(Hindi Version)

- ਨੋਟ :— (1) ਸਭੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਸਮਾਨ ਹੈ।
- (2) ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪ੍ਰਤਿਯੇਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਕਮ ਤੋਂ ਕਮ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਚਯਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪਾੰਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪਾੰਚਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੀ ਭੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਆ ਜਾ ਸਕਤਾ ਹੈ।

ਭਾਗ-ਕ

1. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਾਮਾਜਿਕ-ਸਾਂਸਕ੍ਰਿਤਿਕ ਕੀ ਵਿਵਿਧਤਾ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਖੇਤ੍ਰੀ ਆਕਾਸ਼ਾਓਂ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟ੍ਰੀ ਏਕਤਾ ਕੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕੀਸੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਤਾ ਹੈ ?
2. ਕੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੱਗ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਜਾਤਿ ਕੇ ਸਮਾਨ ਹੈ ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-ਖ

3. ਕੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਾਂਪ੍ਰਦਾਇਕ ਸਮਸ਼ਿਆਂ ਖ਼ਰਮ ਕੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕਰਣ ਕੇ ਕਾਰਣ ਹੈ ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
4. ਲਿੰਗ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਕੇ ਭੀਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ ? ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲੈਂਗਿਕ ਸਮਾਨਤਾ ਕੀ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਸਾਮਾਜਿਕ ਆਂਦੋਲਨਾਂ ਕੀ ਸੰਖਿਪਤ ਵਿਵਰਣ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-ਗ

5. ਹਮ ਏਕ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਕੀ ਕੀਸੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਤੇ ਹੈ ? ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਾਰੰਪਰਿਕ ਪਾਰਿਵਾਰਿਕ ਸੰਰਚਨਾ ਕੀ ਬਦਲ ਰਹੀ ਤਨ ਸਾਮਾਜਿਕ ਤਾਕਤਾਂ ਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
6. ਕੀ ਹਮ ਕਹ ਸਕਤੇ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਏਕ ਸੰਸਥਾ ਕੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਕੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੜਨੇ ਕੀ ਸੰਕੇਤ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਢਤੀ ਤਲਾਕ ਕੀ ਦਰਾਂ ਹੈ ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-ਘ

7. ਕੀ ਹਮ ਭਾਰਤੀ ਗਾਵ ਕੀ 'ਛੋਟਾ ਗਣਰਾਜ' ਮਾਨ ਸਕਤੇ ਹੈ ?
8. ਹਮ ਏਕ ਜਨਜਾਤਿ ਕੀ ਕੀਸੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਤੇ ਹੈ ? ਕੀ ਹਮ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਦਿਵਾਸਿਓਂ ਕੀ 'ਪਿਛੜੇ ਹਿੰਦੂ' ਮਾਨ ਸਕਤੇ ਹੈ ? ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋ।